

HJÄLPREDA ALLMÄN MÄRKNING

Projekt: Märkning – Matmäklare & Producenter

Livsmedelsverkets föreskrifter om märkning och presentation av livsmedel LIVSFS 2004:27 (H 125) (Se även märkningsvägledningen)

- Märkningsuppgifterna ska vara lätta att förstå, väl synliga och klart läsbara. (§ 8)
- Märkningsuppgifterna om livsmedlets beteckning, nettovikt, bäst före-dag eller sista förbrukningsdag samt alkoholhalt ska anges i samma synfält (undantag om förpackningens största yta är mindre än 10 cm²). (§ 9)
- Märkningsuppgifterna ska vara på svenska (ok med andra språk om stavning endast obetydligt skiljer sig från svenska) men får anges på flera språk samtidigt. (§ 10)

§ 16 För färdigförpackade livsmedel ska märkningen ske med uppgift om följande:

Livsmedlets beteckning

- Ett livsmedels beteckning skall anges med den beteckning som förbehållits livsmedlet i eller med stöd av EG-förordningar eller EG-beslut eller i föreskrifter som grundar sig på bestämmelser i EG-direktiv. Alternativt kan en beteckning anges som i Sverige är allmänt vedertagen för livsmedlet eller en klagörande beskrivning av livsmedlet (§ 17) *kommentar: SLV brukar prata om rättvisande beteckning, och då ska det vara någon av ovanstående*
- Varumärke, märkesnamn eller fantasinamn får inte användas i stället för varans beteckning. (§ 19)
- Uppgift om livsmedlets fysiska tillstånd eller den särskilda behandling som livsmedlet genomgått, såsom pulverisering, frystorkning, djupfrysning, koncentrerings eller rökning, skall lämnas i anslutning till varans beteckning när sådan uppgift behövs för att undvika att konsumenterna vilseleds. (§ 20)

Ingredienser

- Ingrediensförteckningen skall omfatta samtliga ingredienser i fallande storleksordning efter den vikt de hade vid tillverkningstillfället. Förteckningen skall föregås av en lämplig rubrik som innehåller ordet *ingrediens*. (§ 26)
- Ingredienser som utgör mindre än 2 % av den färdiga varan behöver i ingrediensförteckningen inte anges i fallande storleksordning efter den vikt de hade vid tillverkningstillfället, utan de får anges i annan ordningsföljd efter de övriga ingredienserna. (§ 32)
- Ingredienserna skall i tillämpliga fall anges med sina beteckningar enligt bestämmelserna i 17-21 och 35-39 §§. (§ 34)
- Ingredienser som hör till någon av de grupper som räknas upp i *bilaga 3* skall anges med namnet på den gruppen (funktionsnamn). Om ingrediensen hör till mer än en grupp, skall det funktionsnamn anges som motsvarar ingrediensens huvudsakliga funktion i livsmedlet.
Funktionsnamnet skall, utom i fråga om modifierad stärkelse, åtföljas av ingrediensens
– vedertagna namn, eller
– E-nummer. (§ 36)
Beteckningen modifierad stärkelse skall dock alltid kompletteras med en uppgift om vilken specifik växtart den framställts från, när denna ingrediens kan innehålla gluten.
- En sammansatt ingrediens får i ingrediensförteckningen anges med sin beteckning under förutsättning att beteckningen förbehållits i särskilda föreskrifter eller är allmänt

vedertagen. Den sammansatta ingrediensen skall i sådana fall omedelbart följas av en uppräkningslista av de ingredienser som ingår i den. (§ 38)

- Kategoribeteckning enligt 35 § får användas, dock ska alltid allergener (bilaga 1) framgå t.ex. Ströbröd (vetemjöl).
- Det finns undantag från kravet på ingrediensförteckning på vissa livsmedel, t.ex. ost. (23 §)

Mängd av vissa ingredienser eller kategorier av ingredienser

- Mängden av en ingrediens ska anges om den ingår i beteckningen (t.ex. mängden broccoli i en broccolipaj) eller vanligtvis förknippas med denna (t.ex. mängden kött i kåldolmar/gulaschsoppa). Om en ingrediens framhävs i märkningen t.ex. med bild ska mängd anges om det är rimligt och avsaknad kan vara vilseledande. (§ 40)
- Mängden av flyktiga ingredienser skall anges i storleksordning efter vikt i den färdiga produkten. (§ 41)
- Mängden av ingredienser som används i koncentrerad eller torkad form och som under framställningen rekonstitueras får anges i storleksordning efter den vikt som de hade innan de koncentrerades eller torkades. (§ 41)

Nettokvantitet

- Livsmedel skall märkas med uppgift om nettokvantitet (§ 45)
- Nettokvantiteten skall anges i
 - volymenheter i fråga om vätskor,
 - viktenheter i fråga om andra varor.Nettokvantiteten skall anges i liter (l), centiliter (cl), milliliter (ml), kilogram (kg) eller gram (g). (§ 46) *(Kommentar: Här är reglerat hur stora siffrorna ska vara som nettokvantiteten anges i, se, STAFS 2008:10)*
- Förpackningar med tabletter, kapslar eller liknande av sötmedel eller av livsmedel som genom egenskaper och användning står läkemedel nära, får märkas med uppgift om antalet tabletter, kapslar eller liknande i stället för med nettovikt eller nettovolym. (§ 47)

Datummärkning

- Livsmedel skall märkas med uppgift om datum för minsta hållbarhetstid (bäst före-dag (dag-månad-år)), undantag färsk oskalad frukt och grönsaker; vin; drycker som innehåller minst 10 volymprocent alkohol; läskedrycker, fruktjuicer, fruktnectar och alkoholhaltiga drycker i separata kärl på mer än 5 liter som är avsedda för storhushåll; bageri- eller konditorivaror som med hänsyn till sitt innehåll normalt konsumeras inom 24 timmar efter tillverkningen; ättika; koksalt; socker i fast form; konfektyrvaror som nästan enbart består av smaksatta eller färgade sockerarter samt konfektyrvaror vars största yta är mindre än 10 cm²; tuggummi och liknande produkter; portionsförpackningar med glassvaror. (§ 52)
- Livsmedel med längre minsta hållbarhetstid än 3 månader men högst 18 månader är det tillräckligt att ange månad och år. (§ 53)
- Livsmedel med längre minsta hållbarhetstid än 18 månader är det tillräckligt att ange år. (§ 53)
- I stället för uppgift om bäst före-dag skall livsmedel som från mikrobiologisk synpunkt är mycket lättfördärliga märkas med uttrycket sista förbrukningsdag (§55).

Förvaringsanvisning

- Livsmedel med uppgift om sista förbrukningsdag skall märkas med förvaringsanvisning. (§ 55)
- Livsmedel med uppgift om datum för minsta hållbarhetstid (bäst före-dag) skall, om det har betydelse för hållbarheten, märkas med förvaringsanvisning. (§ 56)

Namn eller firmanamn och adress

Namn eller firmanamn samt adress skall anges för antingen tillverkaren, eller förpackaren, eller säljaren om denne är etablerad inom EES-avtalets tillämpningsområde eller i Turkiet. (§ 57) (Istället för adressuppgift accepteras även svenskt telefonnummer, tolkning i vägledningen.)

Ursprung

Upplysning om platsen för livsmedlets ursprung skall lämnas om avsaknad av denna uppgift kan vilseleda konsumenterna. T.ex. ursprungsmärkning nötkött, tilläggsmärkning fisk, SLVs vägledningar samt för naturligt mineralvatten (LIVSFS 2003:45), honung (LIVSFS 2003:10). (§ 58)

Bruksanvisning

Bruksanvisning skall finnas om avsaknad av sådan gör det omöjligt att använda livsmedlet på ett riktigt sätt. Den skall vara utformad så att livsmedlet kan användas på ett ändamålsenligt sätt. (§ 59)

Verklig alkoholhalt

Drycker som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol skall märkas med uppgift om den verkliga alkoholhalten. (§ 60) För andra alkoholhaltiga livsmedel än drycker bör alkoholhalten deklarerars i viktprocent om den är högre än 1.8 viktprocent på livsmedlets totala nettovikt (se vägledningen).

Undantag

13 § För färdigförpackningar med

- färdiglagad mat, eller
- smörgås med pålägg

som är avsedda för omedelbar förtäring och som saluhålls eller överlämnas till konsument

- direkt i eller i anslutning till den lokal där maten beretts eller
- i butik, under förutsättning att livsmedlet i butiken färdigställs, förpackas och säljs över disk under en och samma arbetsdag

behöver inga märkningsuppgifter lämnas på förpackningen. I sådana fall skall de uppgifter som avses i 16 § kunna lämnas till konsument.

14 § För färdigförpackade livsmedel som är avsedda för

- enskilda konsument, men som saluhålls i ett tidigare handelsled, eller
- storhushåll där de skall beredas, delas eller saluhållas till enskilda konsument i oförpackat skick

får föreskrivna märkningsuppgifter anges i särskild handling. I sådana fall skall uppgifterna om livsmedlets beteckning, bäst före-dag eller sista förbrukningsdag samt namn eller firmanamn och adress på tillverkare, förpackare eller säljare som är etablerad inom EES-avtalets tillämpningsområde eller i Turkiet anges på det ytteremballage i vilket livsmedlet saluhålls.

Bestämmelserna gäller under förutsättning att samtliga föreskrivna märkningsuppgifter finns i den särskilda handlingen och att handlingen antingen följer med de aktuella livsmedlen eller skickas före eller samtidigt som leveransen.

15 § För andra storförpackningar än sådana som omfattas av 14 § och som är avsedda för livsmedelsindustri eller parti- eller detaljhandel och som inte är färdigförpackade för att saluhållas till enskilda konsumenter skall sådana uppgifter lämnas

– som antingen behövs för märkning enligt dessa föreskrifter av färdig- förpackning där livsmedlet skall ingå, eller

– som annars behövs för att lämna motsvarande uppgifter till konsument.

Uppgifterna skall lämnas antingen på förpackningen eller i en särskild handling.

Tillslutna förpackningar med sådant livsmedel skall på själva förpackningen märkas med uppgift om livsmedlets slag och i förekommande fall med förvaringsanvisning.

Icke tillslutna förpackningar samt lådor, backar, häckar, containrar och liknande lastbärare som används vid transport av här angivna livsmedel skall vara försedda med en uppgift som tydligt utvisar att den innehåller livsmedel och i förekommande fall med en förvaringsanvisning. Om förpackningen eller lastbäraren innehåller köttråvara från något annat djurslag än nötkreatur eller svin, skall den dessutom förses med en skriftlig uppgift som anger djurslaget.

”Kan innehålla spår av”-märkning – se branschriktlinjen & vägledningen till H125.

HJÄLPREDA EKOLOGISKA LIVSMEDEL

Projekt: Märkning – Matmäklare & Producenter

Rådets förordning (EG) nr 834/2007 av den 28 juni 2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter och om upphävande av förordning (EEG) nr 2092/91 och kommissionens förordning (EG) nr 889/2008 av den 5 september 2008 om tillämpningsföreskrifter för rådets förordning (EG) nr 834/2007 om ekologisk produktion och märkning av ekologiska produkter med avseende på ekologisk produktion, märkning och kontroll.

Av artikel 28.1 i rådets förordning (EG) nr 834/2007 står det att aktörer som framställer, bereder, förvarar eller från ett tredje land importerar produkter i enlighet med artikel 1.2 eller släpper ut sådana produkter på marknaden skall innan de släpper ut produkter på marknaden som ekologiska produkter anmäla sin verksamhet. En sådan anmälan ska göras till ett godkänt enskilt kontrollorgan eller om godkänt kontrollorgan inte finns, till Livsmedelsverket.

Aktörer som säljer ekologiska produkter direkt till konsument eller slutanvändare är undantagna från bestämmelserna i artikel 28.1, förutsatt att de inte:

- förvarar (utom i anslutning till försäljningsplatsen), producerar, bereder eller importerar ekologiska produkter från tredje land eller
- samtidigt säljer eller lagrar ekologiska och konventionella lösviktsvaror av samma slag.

Se verkets beslut om undantag under länken:

<http://www.slv.se/upload/dokument/markning/ekologisk/Beslut%20om%20undantag%20090226-Aner.pdf>

I Sverige finns fyra godkända kontrollorgan som kontrollerar och certifierar ekologiska livsmedel:

- Aranea Certifiering AB
- SMAK AB
- HS Certifiering AB
- Valiguard AB

För att få märka livsmedel som ekologiska krävs att de innehåller minst 95 % ekologiska ingredienser och att alla steg i produktionen har varit kontrollerade av ekologiska kontrollorgan.

Ekologisk mat ska vara märkt med kodnumret för det kontrollorgan som har övervakat det sista steget i produktionen av maten. I Sverige ska det vara ett av de fyra godkända kontrollorganen:

- Aranea Certifiering AB: SE EKOL 1
- SMAK AB: SE EKOL 3
- HS Certifiering AB: SE EKOL 4
- Valiguard AB: SE EKOL 5

Kodnumret ska ändras till SE EKO X, men det kommer att vara en lång övergångstid för det gamla kodnumret.

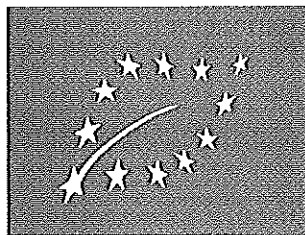
Dessa kontrollorgan kan även kontrollera och certifiera enligt KRAV, men livsmedlet ska ej vara märkt som ekologiskt eller med kodnumret om det bara är KRAV-certifierat.

EU:s logotyp för ekologiska livsmedel är frivillig att använda. Det kommer att bli obligatorisk att använda EU:s logotyp på ekologisk mat som produceras inom EU, efter den 1 juli 2010. Kommissionen har tagit fram en ny EU-logotyp och den syns till höger om den gamla. Det kommer att komma övergångsregler.

Artikel 95.9 och 95.10 i förordning 889/2008 ska ändras till följande (Observera att ännu har inte denna förordningsträtt i kraft. Det kommer en ny förordning under våren som reglerar den nya logotypen):

9. Lager av produkter som producerats, förpackats och märkts före den 1 juli 2010 i enlighet med förordning (EEG) nr 2092/91 eller förordning (EG) nr 834/2007 får fortsätta att saluföras med termer som hänvisar till ekologisk produktion till dess att lagren har tömts.

10. Förpackningsmaterial som uppfyller kraven i förordning (EEG) nr 2092/91 eller förordning (EG) nr 834/2007 får fortsätta att användas för produkter som släpps ut på marknaden försedda med termer som hänvisar till ekologisk produktion fram till och med den 1 juli 2012, förutsatt att produkten i övrigt uppfyller kraven i förordning (EG) nr 834/2007.

KRAV:s regler är ett privat regelverk. Observera att KRAV-märket kan finnas på produkter som inte regleras i EU:s regelverk för ekologisk produktion och får då inte märkas som ekologiska.

Lokalerna där produkterna lagras ska skötas på ett sådant sätt att det är möjligt att identifiera de olika partierna och att det inte finns någon risk för att produkterna blandas med eller förorenas av produkter och/eller ämnen som inte är förenliga med reglerna för ekologisk produktion. Ekologiska produkter ska alltid vara klart och tydligt identifierbara.

En produkt som importerats från ett tredje land får saluföras som ekologisk produkt på gemenskapens marknad förutsatt att produkten omfattas av ett kontrollintyg som har utfärdats av de behöriga myndigheterna, kontrollmyndigheterna eller kontrollorganen i ett tredje land och som bekräftar att produkten uppfyller de villkor som fastställs i förordning (EG) nr 834/2007. Det kontrollintyg som avses skall i original åtfölja varorna till den första mottagarens lokaler; därefter skall importören hålla det tillgängligt för kontrollmyndigheten eller kontrollorganet i minst två år. Importören måste även ha ett importtillstånd av Livsmedelsverket för att kunna importera ekologiska livsmedel från tredje land.

Minst 95 procent av produktens ingredienser av jordbruksursprung (räknat på vikt) måste bestå av ekologiska råvaror vid tillverkningen för att produkten ska få märkas som ekologisk.

Det är alltså möjligt att använda konventionella ingredienser av jordbruksursprung i en sammansatt produkt där märkningen anger att den är ekologisk. Det är dock inte tillåtet att använda samma ingrediens både som konventionell och ekologisk. Till exempel får inte både ekologiskt och konventionellt socker ingå i samma produkt. När det inte finns ekologiska ingredienser av jordbruksursprung att tillgå, i rätt mängd eller av rätt kvalitet, kan aktörer ansöka hos Livsmedelsverket att få använda en konventionell ingrediens (max 5 %) för användning i ekologiska livsmedel. Livsmedelsverket kan bevilja ett tillfälligt tillstånd för användning av den konventionella ingrediensen ett år i taget under en fyraårsperiod.

HJÄLPREDA GMO

Projekt: Märkning – Matmäklare & Producenter

Förordning (EG) nr 1829/2003

Innan en produkt godkänns gör Europeiska livsmedelssäkerhetsmyndigheten, EFSA, en riskbedömning av produkten. För att till exempel genetiskt modifierad majs ska godkännas måste experterna bedöma att den är lika säker att äta som konventionell majs. Vid ansökan om godkännande för odling görs en miljöriskvärdering där man bl.a. bedömer riskerna med spridning av en GMO i naturen. Någon miljöriskbedömning görs inte för livsmedel. I Sverige är det Jordbruksverket som ansvarar för den bedömningen.

Alla produkter som består av, innehåller eller har framställts av GMO ska märkas. På en produkt kan det till exempel stå "framställd av genetiskt modifierad soja". Även livsmedel som är framställda av GMO men som genom olika processer inte längre innehåller något DNA från en GMO ska märkas, till exempel tomatpuré, majsstärkelse och rapsolja.

Livsmedel som av tekniska skäl tillförts små mängder GMO oavsiktligt behöver inte märkas. Konventionell majs som mals i en kvarn där det också har malts genetiskt modifierad majs kan till exempel oavsiktligt tillföras små mängder GMO från den genetiskt modifierade majsen. Högst 0,9 procent av råvaran får vara GMO, utan att produkten behöver märkas. En förutsättning är att den GMO som oavsiktligt hamnat i produkten är riskbedömd och godkänd. Icke-godkänd GMO får aldrig förekomma i en produkt.

Produkter framställda med hjälp av GMO-bakterier, dvs. vitaminer, aminosyror etc., är undantagna från märkningskravet. Kött, mjölk och ägg från djur som har utfodrats med genetiskt modifierat foder är inte genetiskt modifierade produkter och behöver därför inte märkas.

I USA behöver inte genetiskt modifierade produkter märkas. Däremot riskbedöms och godkänns produkterna innan de släpps ut på marknaden. De amerikanska myndigheterna menar att om en produkt bedöms vara ofarlig för människors hälsa, så behöver den inte märkas. I EU:s lagstiftning är det dessutom ett krav att konsumenten ska kunna göra ett val. Därför finns märkningskravet.

Enligt Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1831/2003 av den 22 september 2003 punkt (23) om spårbarhet och märkning av genetiskt modifierade organismer och spårbarhet av livsmedels- och foderprodukter som har framställts av genetiskt modifierade organismer skall relevanta upplysningar om genetisk modifiering finnas tillgängliga i varje steg av utsläppande på marknaden av genetiskt modifierade organismer samt livsmedel och foder framställt av sådana, vilket bör underlätta en korrekt märkning.

Utan att det påverkar tillämpningen av andra krav i gemenskapens lagstiftning om märkning av livsmedel, ska livsmedel som innehåller GMO uppfylla följande särskilda märkningskrav:

- a) Om livsmedlet består av mer än en ingrediens, skall orden "genetiskt modifierad/modifierat" eller "framställd/framställt av genetiskt modifierad/modifierat [ingrediensens namn]" stå inom parentes omedelbart efter den aktuella ingrediensen i den ingrediensförteckning som föreskrivs i artikel 6 i direktiv 2000/13/EG
- b) Om en ingrediens är angiven med ett kategorinamn skall orden "innehåller genetiskt modifierad/modifierat [namn på organismen]" eller "innehåller [namn på ingrediensen]"

framställd/ framställt av genetiskt modifierad/modifierat [organismens namn]” stå i ingrediensförteckningen.

c) Om det inte finns någon ingrediensförteckning, skall orden ”genetiskt modifierad/ modifierat” eller ”framställd/ framställt av genetiskt modifierad/modifierat [organismens namn]” anges tydligt i märkningen.

d) De uppgifter som avses i a och b får stå i en fotnot till ingrediensförteckningen. I detta fall skall de tryckas med minst samma teckenstorlek som ingrediensförteckningen. Om det inte finns någon ingrediensförteckning, skall de anges tydligt på märkningen.

e) Om livsmedlet saluförs ickefärdigförpackat till slutkonsumenten eller förpackade i små förpackningar med en största yta som är mindre än 10 kvadratcentimeter, skall den information som krävs i denna punkt permanent och tydligt visas antingen på livsmedlet eller alldeles intill detta, eller på förpackningen, med en stil som är tillräckligt stor för att lätt kunna identifieras och läsas. (Artikel 13)

Att märka livsmedel med någon typ av ”fri från GMO” – märkning är inte tillåtet då det anses vara vilseledande.

Det förekommer flera olika typer av dokument, som kan verifiera att företaget inte använder GMO, t.ex.

- leverantörsförbindelse
- certifikat och råvaruspecifikation
- analysresultat från leverantör eller egen provtagning (Vägledning p. 4.2.2.1.)

I EU icke godkända GMO

Eftersom det finns ett stort antal GMO utanför EU så inträffar varje år att man hittar spår av GMO i bästa fall riskvärderade utanför EU. Så långt det går lägger man kontrollen hos det exporterande landet och undviker att utfärda nödåtgärder. Detta gäller t.ex. för de kanadensiska GMO-linfröna. Andra fall åläggs kontroller i samband med importen.

GMO-intyg gällande risprodukter från Kina

Kommissionen har den 3 april 2008 kommit med ett beslut om nödåtgärd avseende den icke-godkända genetiskt modifierade organismen ”Bt63” i risprodukter. Enligt beslutet (2008/289/EG) är det inte tillåtet att saluföra risprodukter från Kina förrän dokumentationskontroll har genomförts av medlemsstaterna. Enligt beslutet ska sändningen åtföljas av en analysrapport som är signerad av ett ackrediterat laboratorium och som visar att produkten inte innehåller det otillåtna GMO-riset Bt63. Det ska även framgå att analysrapporten är godkänd av behörig myndighet.

Se även dokumentet ”Hantering av GMO-intyg för risprodukter importerade från Kina” som ligger på intranätet under klagomål.

HJÄLPREDA KOSTTILLSKOTT

Projekt: Märkning – Matmäklare & Producenter

Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2003:9) om kosttillskott Branschriktlinje Kosttillskott

2 § Med kosttillskott avses livsmedel

- som är avsedda att komplettera en normal kost,
- som utgör koncentrerade källor för näringsämnen (vitaminer och mineraler) eller andra ämnen med näringsmässig eller fysiologisk verkan, var för sig eller tillsammans, och
- som tillhandahålls i avdelade doser, dvs. i forma av kapslar, pastiller, tabletter, piller eller liknande portionspåsar med pulver, ampuller med vätska, droppflaskor eller andra liknande former av vätskor eller pulver som är avsedda att intas i små uppmätta mängder.

3 § Kosttillskott får levereras till den enskilde konsumenten endast i färdigförpackad form.

8 § Följande obligatoriska uppgifter ska ingå i märkningen, utan att detta påverkar kraven enligt Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2004:27) om märkning och presentation av livsmedel

1. Namnet på de kategorier av näringsämnen eller ämnen som kännetecknar produkten, eller en uppgift om beskaffenheten av dessa näringsämnen eller ämnen.
2. Rekommenderad daglig dos av produkten.
3. En varning för att överskrida den angivna rekommenderade dagliga dosen.
4. Att kosttillskott inte bör användas som ett alternativ till en varierad kost.
5. Att produkterna bör förvaras utom räckhåll för små barn.

9 § Märkningen och presentationen av kosttillskott får inte innehålla något påstående eller någon antydning som innebär att en allsidig och varierad kost inte i allmänhet kan ge tillräckliga mängder näringsämnen

10 § Mängderna av de näringsämnen och ämnen med näringsmässig eller fysiologisk verkan som ingår i produkten ska anges i numerisk form i märkningen. De enheter för vitaminer och mineralämnen som anges i *bilaga 1* ska användas. De mängder som anges ska avse innehållet i den dagliga dos av produkten som rekommenderas i märkningen.

Uppgifter om vitaminer och mineralämnen ska dessutom uttryckas i procent av de referensvärden som i förekommande fall anges i Livsmedelsverkets föreskrifter om näringsvärdesdeklaration. Denna procentandel får även uttryckas i grafisk form.

4 § Information om vitaminer och mineraler som får användas vid tillverkning av kosttillskott samt vilka enheter dessa ska anges i finns i bilaga 1 i Livsmedelsverkets föreskrifter (LIVSFS 2003:9) om kosttillskott och förordning 1170/2009 om förteckningarna över vitaminer, mineraler och former av dessa som får tillsättas i livsmedel, inbegripet kosttillskott.

Exempel på läkemedelklassade substanser/produkter

Observera att listan kan komma att uppdateras/förändras. Jämför därför med lista på läkemedelverkets webbplats www.lakemedelsverket.se, under lagar och regler/vägledning.

Substans/produkt	Kommentar
De testosteronliknande substanserna Androstendion och DHEA	Andra testosteronliknande substanser räknas inte som läkemedel men anses vara hälsofarliga
Aminosyran L-tryptofan	Gäller inte tryptofan som ingår i protein
Synefrin	Läkemedel om >160 mg per dygn
Efedraextrakt/efedrin	
Vissa fiskoljor	Om halten omega-3 fettsyr > 3 g
Vissa flourprodukter	Om fluorhalten överstiger 0.15 %
Glukosamin	
Koffeintabletter/kapslar	Om de innehåller > 30 mg koffein per tablett/kapsel Om dygnsdosen är > 300 mg koffein
Melatonin, N-acetyl-5-metoxytryptamin	

Innehåll som kan medföra läkemedelsklassificering

Produkter som exempelvis innehåller någon av följande substanser bedöms vanligtvis som läkemedel:

5-hydroxytryptofan (5-HTP)

Acetylcystein (NAC)

Djävulsklo (*Harpagopytum procumbens*), "Devil's claw"

Epitiostanol

Forskolin (*Coleus forskolii*)

GABA

Ginkgo biloba

Hoodia (*Hoodia gordonii*)

Idebenon

Johannesört (*Hypericum perforatum*), "St John's Wort"

Mariastistel (*Silybum marianum*), "silymarin", "milk thistle"

Mucuna pruriens, L-dopa

Octopamin

Phaseolamin (*Phaseolus vulgaris*)

Röd solhatt (*Echinacea purpurea*), "Purple coneflower"

Salicylsyra, "Salicylic acid", *Salix alba*, "White Willow bark"

Sågpalmetto (*Serenoa repens/ Sabal serrulata*), "Saw palmetto"

Uncaria tomentosa, "Cat's claw"

Vinpocetin/ Vincamin

Vänderot (*Valeriana officinalis*)

Yohimbe/ yohimbine

Se 1924/2006 art 7 – och art 8 direktiv 2002/46/EG & H132, § 2, §8 , LIVSFS 2003:9 §10– som lagstöd till att näringsvärdesdeklaration enligt grupp 2 ej krävs på kosttillskott med påståenden. Kosttillskott utan påståenden kräver ej nvd.

**Vissa livsmedel avsedda att användas i energibegränsad kost för viktminskning:
LIVSFS 1997:30, H 376**

Dessa livsmedel är SÄR-NÄR och ska också följa LIVSFS 2000:14.

2 § Livsmedel avsedda att användas i energibegränsad kost för viktminskning: livsmedel med en särskild sammansättning som när de används i enlighet med tillverkarens anvisning ersätter hela eller delar av dagsrationen.

Komplett kostersättning för viktkontroll: produkter som presenteras och saluhålls som ersättning för hela dagsrationen.

Måltidsersättning för viktkontroll: produkter som presenteras och saluhålls som ersättning för en eller flera måltider inom ramen för dagsrationen.

- Tillstånd krävs för saluhållande av livsmedel med mycket lågt energiinnehåll (450-800 kcal/dygnsdos) (11 §, samt den Nordiska Rapporten 1993:557). Livsmedelsverket granskar uppgifterna som lämnats i ansökan om tillstånd för livsmedel med mycket lågt energiinnehåll innan tillstånd ges att föra ut dessa produkter på marknaden. Efter att tillstånd givits skickas kopia av detta tillstånd till ansvarig kontrollmyndighet. Kontrollansvaret ligger hos respektive kontrollmyndighet.
- För komplett kostersättning för viktkontroll ska uppgift finnas om att produkten innehåller tillräcklig dagsmängd av alla viktiga näringsämnen, samt uppgift om att produkten inte bör nyttjas längre tid än tre veckor utan att medicinska råd inhämtas (8 §).
- Märkning eller presentation får ej innehålla uppgift om hur snabbt eller hur stor viktminskning som kan förväntas (9 §).
- Livsmedlets särskilda näringsmässiga egenskaper i anslutning till beteckningen (5 §).
- Obligatorisk näringsvärdesdeklaration enligt grupp 1 (5 §) (H132, §11).
- Bruksanvisning för tillredning (5 §).
- Om mer än 20 gram sockeralkoholer/dag information om laxerande verkan (5 §).
- Information om vikten av tillräckligt dagligt vätskeintag (5 §).
- Information om att annan kost bör komplettera livsmedlen gäller för måltidsersättning (7 §).
- De enskilda beståndsdelarna som ingår i måltiden, utom komplettering med vatten ska ingå i samma förpackning.
- Särskilda krav på produkternas sammansättning finns i bilagor till föreskriften. T.ex. för komplett kostersättning för viktkontroll ska innehålla minst 100% av de mängder

vitaminer och mineraler som anges i tabell (Bilaga 1, p. 5) och produkter som saluhålls som måltidsersättning för viktkontroll ska per måltid innehålla minst 30% av de mängder vitaminer och mineraler som anges i tabellen samt med kaliuminnehåll minst 500mg per måltid.

HJÄLPREDA NYCKELHÅL

Projekt: Märkning – Matmäklare & Producenter

Livsmedelsverkets föreskrifter om användning av viss symbol, LIVSFS 2005:9 med vägledning samt LIVS FS 2009:6

Den nya föreskriften: LIVS FS 2009:6 har 25 livsmedelsgrupper (nr 11 har utgått), med skärpta villkor för vissa livsmedelsgrupper.

LIVSFS 2009:6 träder i kraft

- den 1 oktober 2009 i fråga om övergångsbestämmelserna, och
- den 17 juni 2009 i övriga delar. *Livsmedel som släppts ut på marknaden eller märkts enligt äldre regler före den 17 december 2010 får dock fortsätta att släppas ut på marknaden till dess lagren tar slut.*

Nyckelhålet får användas vid märkning av livsmedel som innehåller en låg halt av fett, socker eller salt samt livsmedel som innehåller hög halt av kostfiber. Föreskriften (LIVSFS 2005:9) omfattar 26 livsmedelsgrupper med olika villkor som måste uppfyllas för att få nyckelhålmärkas.

Detta medför att vissa produktgrupper, till exempel oljor och chips ej kan nyckelhålmärkas enligt LIVSFS 2005:9. (I den nya föreskriften LIVSFS 2009:6 kommer oljor kunna nyckelhålmärkas enligt grupp 10). Livsmedel som är avsedda för barn upp till 36 månader får ej nyckelhålmärkas.

Nyckelhålet är en samling näringspåståenden och näringsvärdesdeklaration (H132) är således obligatoriskt (undantag för grupp 12 och 18 som enligt ändringen i LIVSFS 2009:6 saknar villkor samt grupp 13 enligt LIVSFS 2005:9). Näringsvärdesdeklarationen ska utformas enligt grupp 2 om villkoren avser fler näringsämnen än vad grupp 1 omfattar.

Näringsvärdesdeklaration (SLVFS 1993:21, H132) 11 §:

1. Näringsvärdesdeklaration ska utformas antingen enligt grupp 1 eller grupp 2 och i följande ordning.

Grupp 1

- energivärde,
- mängden protein, kolhydrat och fett.

Grupp 2

- energivärde,
- mängden protein, kolhydrat, sockerarter, fett, mättat fett, kostfiber och natrium.

Märkning av produkter med nyckelhålet är frivillig och behöver inte anmälas till Livsmedelsverket.

Kontroll av märkningen:

I alla led: att den aktuella produkten är placerad i rätt livsmedelsgrupp.

I tillverkande led: kontrolleras dokumentation som styrker att villkoren för nyckelhålmärkningen är uppfyllda (analyser eller beräkningar – se H 132 §14).

Om gällande föreskrifter för nyckelhålmärkning inte följs meddelas föreläggande/förbud (Nyckelhålet är SLV:s varumärke).

Symbolen ska utformas enligt 1§ H128 och kan vara svart eller grön med märket ® (svart eller vitt beroende på bakgrund – ”Profilprogram för varumärket nyckelhålet” på SLVs hemsida).

HJÄLPREDA NÄRINGS- OCH HÄLSOPÅSTÅENDEN

Projekt: Märkning – Matmäklare & Producenter

Närings- och hälsopåståenden: (EG) 1924/2006

Tillsättning av vitaminer och mineraler nr 1924/2006 (Refereras till nedan när inget annat anges)

Tillämpningsförfordningarna (EG) nr 983/2009, 984/2009, 1024/2009, 1025/2009, 1167/2009, 1168/2009, 1169/2009, 116/2010

Hälsopåstående: beskriver samband mellan livsmedel, kategori av livsmedel eller beståndsdelar och hälsa.

Näringspåstående: anger, låter förstå eller antyder att ett livsmedel har särskilt gynnsamma näringsmässiga egenskaper avseende energi (kalorivärde) eller näringsämnen.

Påståenden om minskad sjukdomsrisk: beskriver sambandet mellan ämnen/näringsämnen i livsmedel och en minskad *riskfaktor* (av flera riskfaktorer) för uppkomst av sjukdomar.

Påståenden om att ett livsmedel botar, behandlar, lindrar eller förebygger sjukdom → Medicinska påståenden. Får inte göras om livsmedel – klassas som läkemedel. (se även dokumentet ”Gränsdragning mellan hälsopåståenden för livsmedel och medicinska påståenden”).

Typer av hälsopåståenden:

- 13.1a Ämnen av betydelse för kroppens tillväxt/utveckling/funktioner. Ex. Magnesium – Nödvändigt för musklernas funktion.
- 13.1b Psykologiska och beteendemässiga funktioner. Ex trötthet, koncentration.
- 13.1c Bantning/viktkontroll/minskat energiinnehåll.
- 13.5 Andra hälsopåståenden grundade på ny vetenskap (kräver särskild ansökan till SLV eller annan behörig myndighet och godkännande via rättsakt).
- 14.1a Påståenden om minskad sjukdomsrisk (kräver särskild ansökan till SLV eller annan behörig myndighet och godkännande via rättsakt).
- 14.1b Påståenden om barns utveckling och hälsa (kräver särskild ansökan till SLV och godkännande via rättsakt).

Krav för att få använda hälsopåstående:

- Får ej ifrågasätta att en balanserad kost ger tillräckligt med näring och energi (artikel 3d).
- Måste ha vetenskaplig grund (artikel 6).
- Tydlig information om vilket ämne i produkten som påstående gäller och med specifik effekt av det ämnet (artikel 5 punkt b, d).
- Får ej skapa eller utnyttja rädsla eller oro hos konsumenterna (artikel 3 punkt e).
- Verksamma ämnen måste föreligga i sådan mängd och form att de kan utnyttjas av kroppen (artikel 5 punkt 1c).
- Obligatorisk näringsvärdesdeklaration enligt grupp 2 för alla hälsopåståenden, dvs, energivärde, protein, kolhydrat, sockerarter, fett, mättat fett, kostfiber och natrium (H 132, §11). (1924/2006 art 7). För näringspåståenden krav antingen grupp 1 eller 2, beroende på näringsämne.
- Allmänt påstående får göras endast om det åtföljs av ett bestämt hälsopåstående (art 10, p. 3).

- Om påstående om minskad sjukdomsrisk görs ska uppgift finnas att ändring av en riskfaktor för sjukdom kan, men inte behöver ha en gynnsam effekt (Art 14.2).
- Vid näringspåståenden om vitaminer/mineraler ska livsmedlet innehålla en betydande mängd dvs minst 15% av RDI (bilaga till H 132) för att påståendet ska vara tillåtet, RDI ska anges i %.
- Påståendet ska vara tillåtet att använda enligt artikel 13 och 14.

Detta bör granskas gällande hälsopåståenden enligt artikel 13 och 14.1.b:

- Alternativ 1: Påståendet är godkänd av kommissionen via beslut eller förordning.
- Alternativ 2: Påståendet är överfört till EFSA för utvärdering och återfinns i EFSA:s databas för utvärderingar, se:
- <http://registerofquestions.efsa.europa.eu/roqFrontend/questionsListLoader?panel=ALL>
- Företag som ansökt om att få påståenden godkända, ska kunna uppge "Question number" – t.ex. EFSA-Q-2010-00710.
- Om hälsopåståendet enligt artikel 13 eller 14.1.b inte finns under alternativ 1 eller 2 är det inte tillåtet att göra.
- Om hälsopåståendet är icke godkänt enligt förordning eller beslut och övergångstiden har passerats är påståendet inte tillåtet att göra. (Obs! Avslag i EFSA:s utlåtande räcker ej – klassas som icke-godkänt först när det införlivats i beslut eller förordning).
- Hälsopåståenden om minskad sjukdomsrisk, artikel 14.1.a måste vara godkända via förordning för att få göras. Dessa ges ingen övergångstid vid icke-godkännande.

Artikel 8: Näringspåståenden är endast tillåtna om de är förtecknade i bilagan till 1924/2006 eller i förordning 116/2010 och uppfyller de krav som anges där.

Näringspåståenden om "andra ämnen" (ämnen som ej klassas som näringsämnen) än de listade i bilagan, t ex lykopen och växtsteroler, för dessa gäller speciellt artikel 5.1, artikel 6 samt artikel 7, andra stycket, förordning 1924/2006. Enda tillåtna näringspåståendet för sådana ämnen är "Innehåller [namn på ämnet]"

Observera att en 6-månaders övergångstid gäller för de förordningar med icke-godkända hälsopåståenden som hittills trätt i kraft och som anges nedan:

- Kommissionens förordning 1168/2009: Övergångstid t o m 21 juni 2010
- I Kommissionens förordning (EG) nr 1167/2009 om icke-godkännande av vissa hälsopåståenden om livsmedel som avser minskad sjukdomsrisk och barns utveckling och hälsa – listas påståenden som ej godkänts. Övergångstid t o m 21 juni 2010
- I Kommissionens förordning (EG) nr 1025/2009 om icke-godkännande av vissa andra hälsopåståenden om livsmedel än sådana som avser minskad sjukdomsrisk och barns utveckling och hälsa – listas påståenden som är tillåtna och ej godkänts. Övergångstid t o m 20 maj 2010
- I Kommissionens förordning (EG) nr 1024/2009 om godkännande respektive icke-godkännande av vissa andra hälsopåståenden om livsmedel som avser minskad sjukdomsrisk och barns utveckling och hälsa – listas påståenden som ej godkänts och påståenden som har godkänts. Övergångstid t o m 20 maj 2010.

- I Kommissionens förordning (EG) nr 983/2009 om godkännande respektive icke-godkännande av vissa andra hälsopåståenden om livsmedel som avser minskad sjukdomsrisk och barns utveckling och hälsa – listas påståenden som ej godkänts. Övergångstid t o m 20 maj 2010. *Obs ingen övergångstid för hälsopåståendena om minskad sjukdomsrisk.*
- Se även förordning 984/2009 för fler icke-godkända påståenden. Övergångstid t o m 20 maj 2010

Kommissionen fattar beslut om godkännande eller icke-godkännande efter att EFSA publicerat utlåtanden om hälsopåståendena efter att utvärderingen genomförts om sambandet mellan påståendet och ämnet i livsmedlet. Dessa beslut ges i form av tillämpningsförfordningar. I dessa förordningar anges hälsopåståenden som godkänts samt icke godkänts samt övergångsregler för de hälsopåståenden som inte har godkänts.

I takt med att EFSA utvärderat hälsopåståenden och beslutsproceduren inom EU avslutats publiceras nya tillämpningsförfordningar.

Kommissionens webbplats har ett register (på engelska) som uppdateras kontinuerligt gällande tillåtna och icke-godkända närings- och hälsopåståenden;

http://ec.europa.eu/food/food/labellingnutrition/claims/community_register/health_claims_en.htm

Se bilaga 1 till Livsmedelsverkets vägledning "Näringspåståenden och hälsopåståenden om livsmedel" avseende övergångsregler för användning av närings- och hälsopåståenden.

HJÄLPREDA SPECIELLA MEDICINSKA ÄNDAMÅL (SÄR-NÄR)

Projekt: Märkning – Matmäklare & Producenter

Livsmedels för speciella medicinska ändamål: LIVSFS 2000:15

(FSMP, Foods for Special Medical Purposes)

Dessa livsmedel är sär-när och ska även följa SLVFS 2000:14.

Livsmedlen ska tillgodose ett särskilt näringsbehov som är förknippat med en sjukdom (= kostbehandling) och användas på läkares eller dietists inrådan. Livsmedlen ska ha en sammansättning som grundar sig på erkända medicinska och näringsmässiga vetenskapliga principer. Livsmedlet kan vara avsett som enda näringskälla eller som kompletterande näringskälla (2 §) och ge energi. Livsmedel som endast består av t ex vitaminer eller mineraler uppfyller inte kriterierna för FSMP utan är kosttillskott,

Vid kontroll är det viktigt att granska att i märkningen inte anges att kostbehandlingen av det tillstånd eller den sjukdom som användningsområdet avser syftar till läkning eller förbättring av tillstånd. Sådana påståenden är medicinska och får inte göras om livsmedel. Ytterligare bör i kontrollen även ingrediensförteckningen granskas. Dessa produkter kan innehålla ingredienser som gör att produkten ska klassificeras som läkemedel, inte livsmedel. Kontakta Läkemedelsverket i tveksamma fall (se hjälpredan för kosttillskott för läkemedelsklassade substanser).

7 § Märkningskrav:

- Livsmedlets näringsmässiga egenskaper i anslutning till beteckningen.
- Beteckningen "livsmedel för speciella medicinska ändamål".
- Näringsvärdesdeklaration (grupp 1) (H 132,§11): energi (kJ eller kcal), protein, kolhydrater, fett per 100g eller 100 ml.
- Genomsnittlig halt av mineralämnen och vitaminer per 100g eller 100ml, eller per dos, om antalet doser i förpackningen anges, se bilaga 2.
- Uppgift om osmolaritet eller osmolalitet dvs antal mol osmotiskt aktiva partiklar per liter lösning. Osmotiskt aktiva partiklar är de partiklar som skapar osmotiskt tryck, då de ej går igenom ett membran. Uppgiften är relevant för sondnäringar.
- Ursprung till arten av protein eller proteinhydrolysat.
- Särskilda uppgifter om innehållet av de olika komponenterna av protein mm om det är nödvändigt för att kunna använda produkten på rätt sätt.

8 § Särskild informationstext "Viktigt...."

- ...ska användas under läkares eller dietists inrådan".
- Uppgift om livsmedlet är lämpligt som enda näringskälla.
- Vilken åldersgrupp det är avsett för eller om användningen är begränsad till en särskild åldersgrupp.
- Uppgift om användning kan innebära risker för personer som ej lider av de sjukdomar produkten är anpassad för.

9 § Samt följande uppgifter

- Orden "För kostbehandling av....."
- Uppgifter om eventuella försiktighetsåtgärder eller sjukdomar/tillstånd då livsmedlet inte bör intas.
- Uppgift om de egenskaper som gör produkten användbar för det angivna ändamålet.

- I förekommande fall en varning om att produkten inte är avsedd för parenteralt bruk. (*Parenteralt* - på annat sätt än via mag-tarmkanalen, t.ex. direkt i blodsystemet, på kroppens yta eller via andningsvägarna)

Dessutom

- Bruksanvisning för tillagning, förvaring och användning. (10 §)

Enligt 11 § ska denna typ av livsmedel anmälas till Livsmedelsverket av tillverkaren, importören eller den som för in produkten från annat EU-land. Livsmedelsverket gör dock inte någon bedömning av produkterna.

HJÄLPREDA SÄR-NÄR- *Fri Från-produkter*

Projekt: Märkning – Matmäklare & Producenter

Livsmedel för särskilda näringsändamål (Sär-När): LIVSFS 2000:14, H 371

Med livsmedel för särskilda näringsändamål avses produkter som (2 §):

- Till följd av särskild sammansättning eller särskild utvecklingsmetod klart kan skiljas från andra livsmedel.
- Lämpar sig för de näringsmässiga ändamål som de uppges ha.
- Saluhålls på ett sådant sätt att denna lämplighet framgår.

Dessa livsmedel ska tillgodose de särskilda näringsbehoven hos (3 §):

- Friska spädbarn eller friska småbarn
- Personer vars matsmältning eller ämnesomsättning är störd
- Personer som på grund av speciella fysiologiska tillstånd kan ha nytta av ett kontrollerat intag av särskilda näringsämnen.

Krav på produkterna:

- Ska saluhållas förpackade i slutna förpackningar (i detaljhandeln) (7 §).
- Livsmedlets särskilda näringsmässiga egenskaper ska stå i anslutning till beteckningen (8§).
- Obligatorisk näringsvärdesdeklaration (§8, H 371) dvs. grupp1 (H 132,§11): energi (kJ eller kcal), protein, kolhydrater, fett per 100g eller 100 ml.

Livsmedlen får ej märkas eller presenteras med påståenden om att de kan förebygga, bota eller behandla sjukdom (10 §).

Anmälan till eller ansökan om tillstånd från SLV krävs för vissa sär-när, se 11-13 §.

Anmälningsprodukter:

* Livsmedel för speciella medicinska ändamål

*Fri-från-livsmedel t.ex. glutenfria, laktosfria

(*Modersmjölksersättningar – ingår ej i projektet om det ej också är ett livsmedel för speciella medicinska ändamål.)

(Krav på ansökan om tillstånd till SLV:

*Livsmedel för viktkontroll med mycket lågt energiinnehåll (450-800 kcal/dygnsdos) – se separat hjälpreda/frågeformulär)

I 12 § specificeras vilka typer av produkter som inte behöver anmälas:

- Tillskottsnäring
- Spannmålsbaserade livsmedel och barnmat för spädbarn och småbarn (Välling- och gröt, som pulver eller ätfärdigt).
- Vissa livsmedel avsedda att användas i energibegränsad kost för viktminskning – komplett kost ersättning för vikt kontroll samt måltidsersättning för viktkontroll
- Natriumfattiga livsmedel
- Livsmedel som är avsedda att intas i samband med mycket krävande muskelarbete, såsom för idrottande

- Andra sär-när, t ex laktasenzym

Enligt 14 § undantar Livsmedelsverket livsmedelsföretag som serverar direkt till konsument från kravet på anmälan (se www.slv.se).

När Livsmedelsverket får in en anmälan från företagare bekräftar de mottagandet av anmälan men gör inte någon bedömning av produkterna. Bekräftelsen samt kopia av anmälan skickas för kännedom till ansvarig kontrollmyndighet, samt kopia till Läkemedelsverket. Kontrollansvaret ligger hos respektive kontrollmyndighet.

Kontroll: är anmäld produkt ett sär-när? Är ingredienserna lämpliga för ändamålet? (T.ex. glutenfri sallad med havre – är havren ren? Om inte någon form av intyg på att havren är ren kan visas – råder saluförbud).

Finns obligatoriska märkningsuppgifter? Har företaget riskbaserat system för egenkontroll som omfattar produkten?

Vid kontroll av fri-från-livsmedel; se även glutenförordningen (EG) nr 41/2009.

För följande Sär-När finns särskilda föreskrifter:

- Modersmjölksersättning och tillskottsnäring (SLVFS 1994:46)
- Spannmålsbaserade livsmedel och barnmat för spädbarn och småbarn (SLVFS 1997:27)
- Vissa livsmedel avsedda att användas i energibegränsad kost för viktminskning – komplett kost ersättning för vikt kontroll samt måltidsersättning för vikt kontroll (SLVFS 1997:30)
- Livsmedel för speciella medicinska ändamål (LIVSFS 2000:15)
- Berikning av sär-närlivsmedel (LIVSFS 2002:18)

HJÄLPREDA VIN, CIDER OCH SPRITDRYCKER

Projekt: Märkning – Matmäklare & Producenter

Generella märkningsuppgifter

24 § Ingredienserna behöver inte anges för drycker som innehåller mer än 1,2 volymprocent alkohol.

Varje ingrediens enligt definitionen i 4 § fjärde punkten första stycket som förtecknas i *bilaga I* (märkningsföreskriften) skall dock framgå av märkningen. Denna uppgift skall omfatta ordet *innehåller* följt av namnet på den eller de berörda ingredienserna. Uppgiften behöver inte anges om ingrediensen redan med sitt specifika namn ingår i ingrediensförteckningen eller i dryckens beteckning.

Vin**Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 479/2008**

Vin är den produkt som framställs uteslutande genom total eller partiell alkoholjäsning av krossade eller okrossade färska druvor eller av druvmust. Vin får ha en alkoholhalt på lägst 8,5 volymprocent och högst 15 volymprocent. - undantag för 20volymprocent (**se bilaga IV**)

Vin som saluförs i gemenskapen eller är avsedda för export, ska innehålla följande obligatoriska uppgifter (**Artikel 59**):

- a) Kategorin av vinprodukt enligt bilaga IV.
- b) För vin med en skyddad ursprungsbeteckning eller geografisk beteckning:
 - i) uttrycket "skyddad ursprungsbeteckning" eller "skyddad geografisk beteckning", och
 - ii) namnet på den skyddade ursprungsbeteckningen eller skyddade geografiska beteckningen.
- c) Verklig alkoholhalt i volymprocent.
- d) Ursprungsbeteckning.
- e) Uppgift om tappningsföretaget eller, när det rör sig om mousserande vin, mousserande vin tillsatt med koldioxid, mousserande kvalitetsvin eller mousserande kvalitetsvin av aromatisk typ, namnet på producenten eller leverantören.
- f) Importören, när det rör sig om importerade viner.
- g) När det rör sig om mousserande vin, mousserande vin tillsatt med koldioxid, mousserande kvalitetsvin eller mousserande kvalitetsvin av aromatisk typ, uppgift om sockerhalten.

(Artikel 59)

Med avvikelse från punkt a får hänvisningen till kategorin av vinprodukt uteslutas för vin vars etikett anger namnet på den skyddade ursprungsbeteckningen eller geografiska beteckningen.

Med avvikelse från punkt b får hänvisningen till uttrycket "skyddad ursprungsbeteckning" eller "skyddad geografisk beteckning" uteslutas i följande fall:

- a) Om ett traditionellt uttryck enligt artikel 54.1 a anges på etiketten.
- b) I särskilda fall, som ska fastställas i enlighet med förfarandet i artikel 113.1, om namnet på den skyddade ursprungsbeteckningen eller skyddade geografiska beteckningen anges på etiketten. (**Artikel 59**)

Frivilliga märkningsuppgifter

- a) årgång
- b) druvsort
- c) Gemenskapens symbol för den skyddade ursprungsbeteckningen eller skyddade geografiska beteckningen. (**Artikel 60**)

De obligatoriska och frivilliga uppgifter ska när de uttrycks i ord avfattas på ett eller flera av gemenskapens officiella språk.

Spritdrycker

Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 110/2008

Spritdryck definieras som en alkoholhaltig dryck

- avsedd att konsumeras av människor
- alkoholhalt på lägst 15 vol% (**Artikel 2**)

Ingrediensförteckningen på ett livsmedel,

- får innehålla namnet på en kategori av spritdrycker, om märkningsdirektivets regler är uppfyllda. (bl.a. t.ex. att livsmedlet verkligen innehåller den spritdrycken).
- Samma gäller användningen av namnet på en kategori eller en skyddad geografisk beteckning, som används i en sammansatt term.
- En sådan sammansatt beteckning får inte dock användas då en spritdryck späts ut så att den lägsta alkoholhalten inte överensstämmer med definitionen för kategorin.
- Termerna ”amer” och ”bitter” får dock användas ändå på produkter som inte omfattas av spritförordningen.

Blandningar

- Namnet på en kategori får anges i en förteckning över samtliga alkoholingredienser i en blandning, om det föregås av termen ”blandad spritdryck”.
- Om det anges i märkningen av spritdrycker vilka råvaror som används för att framställa jordbruksalkoholen, så ska varje typ därav anges i fallande ordning efter använd kvantitet.
- Om ordet blend anges ska blendingen ha skett enligt villkoren i den här förordningen.
- Lagringsperiod eller ålder ska avse alkoholens yngsta beståndsdel och lagringen ska ha skett under kontroll.

Blykapsyler är förbjudet.

De obligatoriska märkningsuppgifterna enligt spritdrycksförordningen (spritdryck, kategori eller geografisk beteckning, samt för blandningar ; andelen för varje alkoholingrediens i procent i fallande skala, samt om råvaror för jordbruksalkoholen angivits ; varje typ av jordbruksalkohol i fallande ordning) ska anges på något av EU:s officiella språk, **så att slutkonsumenten lätt kan förstå samtliga uppgifter**, om inte konsumenten får denna information på annat sätt.

Märkningen ska när de uttrycks i ord avfattas på ett eller flera av gemenskapens officiella språk (**Artikel 12, p.3**).

Cider

Livsmedelsverkets föreskrifter om cider LIVSFS 2005:11

Med cider avses en dryck som framställs av fermenterad fruktjuice av äpple och/eller päron. Förutom tillåtna livsmedelstillsatser samt naturliga och naturidentiska aromer får även följande ingredienser användas vid framställningen:

- icke-fermenterad fruktjuice av äpple och/eller päron,

- vatten och
- socker.

Innehållet av fruktjuice i den färdiga produkten skall utgöra minst 15 volymprocent. Som fruktjuice räknas även fruktjuice från koncentrat. Cider får vara kolsyrad.

Cider får enbart betecknas äppelcider eller päroncider.

Alkoholen i cider får enbart härröra från fermenteringen av äppeljuice eller fermenteringen av päronjuice.

